

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstne vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglašje se računa po tristoletni petiti vrsti po 12, 10 in 8 v. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Germanica fides — nulla fides. — Carina na živino in žito in naši mali kmetje. — Politični pregled. — Štajersko: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Prosveta. — Raznoterosti. — Socialno gibanje. Podlistek: Tri dni.

Germanica fides — nulla fides.

Sobotni „Slov. Narod“ je svetu oznanil, da je deželno-zborska zveza, ki so jo pred enajstimi leti sklepali zastopniki narodno-napredne stranke in nemškega ustavovernega veleposestva tudi formalno pokopana. Mrtvaški ta list, ki se odlikuje po svoji dolgovernosti, razkriva precej žalostno razpoloženje v liberalni stranki; obrobjen je z grenkimi očitki na nezvestega zaveznika, s tiho resignacijo. Nečemo raziskavati danes narodni in politični pomen te zveze, tudi preklinjati ne mislimo onega osodepolnega dejanja, po katerem je vzrasla politična moč nemštva na Kranjskem do stopnje, ki gotovo ne odgovorja njega kulturni in socialni moči, temveč čisto trezno hočemo karakterizirati zvezo kot taktično napako, ki je nujno vodila do sedanjega razsula stranke. Naj je škoda, ki jo je zveza v narodnem oziru rodila še tako velika, najtežje oškodovana izhaja iz te politične kupčije nedvomno liberalna stranka sama.

Liberalna stranka je stala l. 1895. takorekoč na razpotju: ali nadaljuje v deželni zbornici svojo opozicijsko taktiko, ali vstopi v koalicio in zavzame politično krmilo v deželi, z vsemi dobrotami in vsemi posledicami.

Za resnično in resno demokratično stranko, s povprečnim političnim taktom in instinktom, odločitev te alternative pod danimi okolnostmi ne bi bila težavna. Toda liberalna stranka je v otročji najivnosti pograbila po politični steklenini, ki se je bliščala pod nosom, in zavrgla bisere, ki bi jih bila lahko dosegla. Vsedla se je

na prestol, preden se je v notranjem konsolidirala, preden si je ujasnila, kaj pravzaprav hoče. In tako je prišlo, da ji prostorček pri veslu ni drugega donesel kakor razpad, s svojo nemočjo je manifestirala svojo politično nesposobnost in kompromitirala napredno idejo. S tem, da si je poskala varen in idiličen kotiček v deželnem dvoreu, se je ulenila, preden je dospela do organizatorskega dela. Nepripravljeni, kakor je bila se je prav hitro iztekel življenja vir. S svojo taktično nespretnostjo je potisnila klerikalizmu, ki je v svojem jedru reakcionaren, zastavo socialnega in političnega napredka v roke in mu lajšala napredovanje. — Ne trdimo, da bi se organizacija klerikalizma brez zveze ne bila izvršila; toda eno je gotovo: liberalna stranka je s svojo nesrečno taktiko spešila ta proces in mu odkazala dimenzije, ki bi jih sicer ne bil nikoli dosegel. Nemško-slovenska zveza ne pomenja le nedvomen narodno-političen pasivum, temveč tudi brezprimeren fiasko napredne politike. Boj proti klerikalizmu — in to je negativna naloga vsake napredne stranke — je danes zelo otežkočen, ker je liberalna taktika klerikalizem ukoreninila in mu servirala politični dobiček, ki je s socialno-organizatorskim delom združen.

Stranka, ki si je tako nepremišljeno in hlastno pisala svoj konec, ne zasluži sočutja: prej ko izgine s političnega površja, prej se uvedri politična situacija — predpogoj zdravega življenja.

Carina na živino in žito in naši mali kmetje.

Celjska „Domovina“ je objavila sledeči članek:

Vrhovno vodstvo agrarne stranke, t. j. maloštevilna družba onih ljudi, kateri imajo

Močen je bil in prilično debel, in ko je šla preko obraza senca, se je zdelo človeku, da je trepnil z očmi. Tudi se je zdelo včasih, da se dvigajo prsi, nosnice da so se zganile in da si je torej graščak nalahko oddahnil.

Ko se je pojavila petorica v sobi, so se zganili vsi navzoči in se okrenili proti vratom. Sključena starka, ki je molila pri vratih rožni venec, je z molitvijo prenehala in nadaljevala šele čez par minut. Star kmet, ki je klečal ob strani, je vstal nenadoma, pogledal je po strani mimogrede prišlece, nalahko zakašljaj in se izgubil skozi duri. Isto je storilo par kmetov, ki so klečale na drugi strani in imele na glavi črne, svetle in šumeče rute. Na klopi na desno se je pojavil rahel klic začudenja in nato je vstala in se približala v črno oblečena visoka mladenka z velikimi svetlimi očmi in plavimi lasmi. Njen obraz je bil že po naravi blede, a je bil v tej polmračni sobi in ob žarkih prasketajočih sveč še dosti bledejši. Glinca, ki je bil mehek fant, je postal mahoma sentimentalni.

„Anica... moje sožalje!“

Roka, ki jo je ponudil, se je tresla in z glavo je silil nekam navzdol hoteč menda poljubiti Anino desnico.

večji del obdelane zemlje v Avstriji v svoji lasti, je vrgla na politični trg geslo: „Zaprte državne meje tuji živini in tujemu žitu sicer je naše poljedelstvo uničeno!“

Dandanes, ko se kmetu v resnici slabo godi, ko se ga od vseh strani pritiska ter se zastoni ozira po pomoči od zunaj, zdeti se mu mora taka zahteva, kakor obljuba gotove in edine izdatne pomoči. To geslo se je zaneslo in razširilo med malimi kmeti po vsej Avstriji. Agrarna in njej prijazne stranke so se poprijele z veliko vneto propagando ter so začele v tem smislu živahno agitirati med kmetiskim prebivalstvom.

Tudi pri nas se širi ta nauk kot edino resničen ter se stavi ta zahteva kot edina rešitev propadajočega kmetijskega stanu.

Predno pa baš mi Slovenci na Spodnjem Štajerskem sprejmemo ta evangelij, ne bode škodilo, ako si ga prej kritično ogledamo.

Ta zahteva je izšla iz krogov veleposestnikov in sicer največjih veleposestnikov v Avstriji ter se krije tudi popolnoma z interesi tega po številu majhnega, po svoji zemljiški in realni posesti, po svoji industriji (cukrarnah, pivovarnah in žganjarnah) zelo mogočnega kroga najvišje družbe v državi. Grof ali knez Auerperg nam je nedavno povedal, da bi bila te visoke gospode najsrčnejša želja izpolnjena, ako bi se njim pridružile tudi najširše vrste agrarcev, t. j. ogromna večina malih in srednjih posestnikov. Ti so tudi v resnici na najboljši poti se jim ne pridružiti, ampak podložiti pod noge ter jim pokorno služiti. Zahteva, naj se naloži na uvoz tujega žita in tuje živine visoko carino, so brez kritike sprejeli in kmalu bodo fanatično zahtevali, naj se strogo izvede ter pojdejo celo s tem geslom v volilni boj.

Da je ta zahteva srednjim in malim kmetom na škodo, ni težko dokazati.

„Kaj ste prišli... vi, gospod Planinar?“

Govori so tiho, pokropili so in odšli nato počasi po stopnicah gor v prvo nadstropje. V jedilnici so bili za hip sami in Kocijančič je spregovoril skoro žalostno.

„Kako je bilo včasih tukaj! No, vse mine!“

Zamahnil je z roko, sedel na stol v kotu in se naslonil nazaj.

Dober človek je bil za nas ta ob časih potrebe. Umrli je, pokoj z njim!“

Glinca je stal sredi sobe, glavo je imel povešeno in suknja, ki jo je imel ogrnjeno krog ram, se je dotikala zadaj skoro tal.

„Kje se bomo zdaj sestajali, tako včasih na spomlad, ko se človeku stoži po domovini!“

Njegov glas je zvenel nekako pridušeno, in človek bi mislil, da bo zajokal.

Duri v sobo so se odprle in vstopila je visoka in še lepa dama. Oblečena je bila v črno, robec je držala v levici, in ko je prestopila prag, je tiho zaihtela. Vsi so jo obstopili, z glavami so se sklanjali k njej in jo tolažili z mehkiimi in toplimi besedami.

„Ampak, milostiva, smrt je neizogibna. Pride prej ali slej, nemogoče se ji je ogniti.“

Tri dni.

Spisal M. P.

II.

(Dalje.)

Komaj je prestopila petorica grajski prag, je dahnil nasproti od vseh strani mrtvaški duh. Napotili so se tja, od koder je prihajala svetloba, in tako dospeli v nenavadno prostorno, a obenem nizko dvorano na levi. Ob strani so stale klopi, okna so bila tesno zagrnjena s težkimi črnimi gardinami, ki niso propuščale dneвне luči.

V sredini sobe je ležal na nizkem odru gospodar Vrhovine, star obrt grajšček, nenavadno izrazitega obraza. Kdor ga je prej poznal, je videl, da ni njegove zunanosti smrt docela nič izpremenila. Človek bi mislil, da je zaspal in zato zaprl oči, da spi zdaj in se kmalu prebudi in zastavi z mirnim glasom čisto vsakdanje vprašanje:

„Ali so že prišli kosci? — Ali so njive že okopane? — Čakaj, čakaj, grem pa pogledat!“

In niti oči si ne pomane, ampak vstane in odide.

Znani nacionalni ekonom in poznavatelj poljedelskih razmer R. Meyer je preračunal, da je posestvo, obsegajoče 8 hektarjev, dovolj veliko, da kmeta in njegovo družino preživi, da mu pa ne daje toliko, da bi mogel kaj od pridelanega žita tudi prodati. Za takega kmeta, ki nima žita na prodaj, nima torej umetno zvišanje žitnih cen nikake vrednosti. Koliko kmetov pa imamo mi Slovenci na Spod. Štajerskem, kateri bi imeli do 8 ha zemlje? Velika večina naših kmetov nima morda niti 3 ha — ti torej ne morejo prodajati žita, da, baš nasprotno, prisiljeni so kupovati žito ali pa moko, da prežive sebe in družino. Tem torej visoke carine na tuje žito samo škodujejo, ker po nepotrebnem višajo cene njim najpotrebnejših živil. Drugačna je stvar za veleposestnika. Njegovo posestvo obsega ne 3, 5 ali 8 ha, ampak na stotine hektarjev. Na teh ogromnih posestvih pridelata tudi ogromne množine žita, katere lahko vse proda.

Čim višja je carina na inozemsko žito, tem dražje je žito na avstrijskih trgih in tim večji je dohodek — veleposestva. Čim večji je pa dohodek posestva, tem večja je njega vrednost. Visoke carine na tuje žito provzročajo visoke cene žitu na domačih trgih — visoka cena žita prouzroča pa povišanje cene zemljiške posesti. Veleposestnik, ki prodaja žito in zemljišča pridobi torej na cenah žita in zemljišč, mali posestnik, ki prideluje žito le za svojo rabo, nima od višje cene žita ne škode ne dobička, oni, ki mora pa žito ali moko kupovati, trpi škodo tudi pri tem. No ta škoda ni sama. Če cena zemljišč vsled carin na tuje žito in tujo živino kakor smo videli zraste, to kmeta tudi še bolj obremeni, kajti kar dokupi k svojemu posestvu, mora neprimerno dražje plačati, od višje kupne cene zemljišč mora plačati večje pristojbine; ob smrti mu zemljišča višje cenijo in vsled tega odmerjajo tudi višje dedne pristojbine; dedičem nakazujejo višje dedne deleže in preživitke; med živimi se določajo višje dote. Dedni deleži, dote, preživitki se pa ne izplačujejo takoj ampak ostajajo po navadi vknjiženi na premoženju, tako rastejo hipotekarni dolgovi na kmetijskih posestvih.

Da je to resnica in da ne pretiravam, navajam odlomek iz poročila deželnega odbora solnograškega iz leta 1881., v katerem se izrecno kaže na to, kako je slučajno zvišanje cen živine prouzročilo ogromno povišanje cen kmetijskih posestev, „kateremu je sledilo zvišanje dednih deležev in preživitkov. Ker je potem pala cena živini, pala je tudi cena kmetijskih posestev na Solnograškem in objavila se je ogromna višina hipotekarne obremenitve, katera je vedla v mnogih slučajih k obožanju, k prezadolženju in k eksekucijam.“ Tako deželni odbor solnograški.

Treba prenašati udarce mirno, zakaj žalost nima pomena.“

To je govoril Struga, z roko se je držal za brado in videti je bilo, da misli nekaj docela drugega.

„Življenje je kruto, nima srca in ne pozna usmiljenja.“

Kocijančič je mislil izreči zanimivo misel, a se mu je nenadoma neprijazno razblinila. Ostali so stali molče, samo Glinca je včasih ponovil s pridruženim glasom.

„Moje sožalje, moje najprisrčnejše sožalje, milostiva“ . . .

Struga je bil za nekaj časa utihnil, a potem je prišel svečano in nenadoma, kakor bi se bil domislil nečesa silno važnega.

„Tudi mi smo izgubili, mnogo smo izgubili, zakaj blagopokojni je bil naš oče. Nas vseh oče je bil, ki ima srce za sinove, in jih razveseli, kadar ve in more. Mi smo hvaležni, mi ga bomo ovekovečili, da ne bo njegov spomin nikoli umrl.“

Udova se je bila potolažila, prosila je navzoče, da bi sedli krog mize in tudi sama je sedla.

„Jaz sem reva“ je rekla potem, pomolčala je in na to kmalu odšla iz sobe. Petorica si je oddahnila, Struga je pogledal pod mizo in nato stegnil svoje dolge noge.

V svojem članku sem govoril večinoma o žitu in o cenah žita ter poudarjal, da večina naših kmetov na Spodnjem Štajerskem ne prideluje žita za prodaj. To velja tudi o živini. Ne pretiravam, ako pravim, da ogromna večina južno štajerskih kmetov ne prigoji toliko živine, da bi mogel vsak gospodar prodati več kakor po 3 do 4 glave na leto. Če so cene živine še tako visoke, je dobiček posamičnika vender le neizmerno majhen, kajti večji del tega utakne itak prekupec, mešetar ali mesar. Posledice teh visokih cen živine bodo pa za male posestnike na Spodnjem Štajerskem danes take, kakršne so bile pred 1881. l. na Solnograškem — o tem ni dvoma. Da si tega v interesu našega ljudstva ne smemo in ne moremo želeči — je jasno. — To pa je samo en del slabih posledic te veleposestniške politike — o drugih spregovorimo prihodnjič.

Politični pregled.

Avstrija.

Češka koncentracija se je končno vendarle posrečila vsaj za mestne okraje. Od 35 mandatov dobe Staročehi 3, radikalni naprednjaki, državno-pravniki in narodni socialisti 10, Mladočehi 22. Realistična, socialno-demokratska, katoliško-narodna in agrarna stranka so ostale izven koncentracije.

Rusija.

V Rusiji so se končale volitve volilnih mož v malih mestih, kakor tudi pri kmetih in veleposestnikih. Ti bodo volili 19. t. m. poslance za državno dumo. Po uradnem obvestilu je bilo izvoljenih do 6. t. m. 1423 vol. mož, od teh 389 monarhistov in 239 zmernih, med kojimi je do 145 oktrobristov. Levici pripada 498 vol. mož; med temi je 150 kadetov. 151 vol. mož še ni priseglo na nobeno strankarsko zastavo. Nacionalisti imajo 49 in cionistiški židje 13 mož, medtem ko od 97 vol. mož stališče še ni znano. Kajpada ne podajajo te številke nobene jasne slike bodoče dume, a gotovo je več ali manj, da se vlada ne more nadejati reakcionarne večine. Brezumna ločitev „zakonitih“ in „nezakonitih“ strank, h kojim slednjim spadajo tudi docela zmerne frakcije je provzročila samo, da zlasti večina kmetijskih volilnih mož še ni pokazala prave svoje političke barve. 19. februar bo prinesel tudi v tem oziru jasnost. Tovarniški delavci volijo skoro izključno opozicijsko, malo meščanstvo pa večidel vsaj kadete. V najboljšem slučaju bo kakih 40 odstotkov poslancev podpiralo vlado. Gotovo pa je, da bo bodoča дума povsem različna od prve. Skrajna levica in desnica bota bržčas precej enaki. Odločitev bo pripadla kadetom, ki jih sedaj preganja ministerstvo kot revolucionarne.

„Deset let je mlajša od njega, imenitna ženska! Kakšne ima prsi!“

Nato se je obrnil k Planinarju in ga vprašujoče pogledal.

„Smodko mi daj!“

Planinar je dal smodko, in Struga je prižgal.

„Dobro bi bilo tu gospodariti. Jaz pustim kiparstvo, posvetim se tej ženski in za kratek čas zablodim v politiko. Imenitna bodočnost! Deželni poslanec, državni poslanec, narodov prvoboritelj in tako naprej!“

Dekla je prinesla na mizo raznih jedil in vina in kmalu za njo je prišla tudi Anica.

„K meni sedite!“ — je rekel Planinar in pripravljal stol.

„Zakaj jočete, vidite, zdaj niso več tako lepe oči! Kaj ste mislili, da boste imeli vedno očeta in mater?“

Ana je molčala, pomislila je in izpregovorila potem pol jokavo in pol boječe.

„Jaz se tako bojim, da bi se mama ne omožila . . . silno se bojim. Jaz bi šla potem daleč . . . ne vem, kam . . . križem svet“ . . .

„Fant pride“ — je rekel Struga — „ženin in pojde z vami, da vam ne bo dolgčas. Mama se bo seveda omožila, kajpada!“

Kocijančič se je skoro nasmejal in zato je potegnil iz žepa robec in brisal nos.

Francija.

Cerkveni spor v Franciji hoče Clemenceaujeva vlada skončati. Prvotno je zahtevala za ureditev bogoslužja ustanovitev verskih društev. Nato je odjenjala v toliko, da je podredila bogoslužje zborovalnemu zakonu z leta 1881, vrhoteča je oprostila duhovščino dolžnosti, da bi vsak bogoslužni shod volil predsedstvo in se zadovoljila z enkratnim naznanilom politični gosposki. Ker se je Vatikan tudi temu uprl, vsled spravljivosti vladne večine odpade tudi to enkratno naznanilo in se bodo shodi in tudi bogoslužje čisto svobodno vršilo. Vlada hoče vzlic vsemu izzivanju svobodo in le svobodo.

Štajersko.

Zaupni shod v Mariboru je sklenil, da se ustanovi „Narodni svet“ za Spodnji Štajer in da se tekom 14 dni sestavi ustanovni odbor. — Volilni kompromis med narodno in klerikalno stranko se je razbil vsled intransigentnega stališča klerikalcev.

Slovenske paralelke na drugi drž. realki v Gradcu. Med graško občino in naučnim ministrstvom se vrše pogajanja zastran brezplačne prepustitve prostora za drugo državno realko, ki jo nameravajo ustanoviti. Namestništvo je te dni odklonilo od mestne občine predloženi nagodbeni načrt glede „ustanovitve druge državne realke z nemškim učnim jezikom“ iz formalnih in materijelnih razlogov in izdelalo nov načrt, ki skrbi tudi za slučaj, da bi nemški jezik v glavnih ali vzporednih razredih na novem zavodu prenehal biti učni jezik. — Vsled te silno nedolžne točke je nastal takoj silen vrišč in klicanje po resnem odporu na nemški strani. Kakšna občutljivost. Vprašanje slovenske realke na Štajerskem mora v kratkem dozoreti; njega rešitev je stvar bližnje bodočnosti. Odprto je vprašanje, kje se slovenski zavod namesti in baš to krajevno vprašanje bo zbuvalo na obeh straneh nedvomno prav obilo prahu. Kaj je naravnejše, da si pridrži vlada svobodno roko, ko ne ve rešitve krajevnega vprašanja. Slovenska javnost mora gledati, da spravi realčno zadevo v nagel tempo.

Požrtvovalen rodoljub. V Gradcu je 19. januarja umrl uradnik mestne zastavljalnice Josip Vrbovšek, doma v Rajnkoveh na Spodnjem Štajerskem. Pokojnik si je prištedil lepo premoženje in je imel v Gradcu v Eggenbergerallee lično hišo. Vse svoje premoženje, znašajoče več nego 60.000 kron, je volil za dijaško ustanovo, iz katere naj 4 do 5 dijakov dobiva letno podporo 400 K. Do podpore imajo pravico oni slovenski dijaki, ki so doma iz občin Rajnkovec, Nimno in Sv. Katarina, iz župnij Sv.

„Nič ne bo hudega“ — se je oglasil Glinca — „vse bo lepše, kakor si mislite. Zdaj je žalost v hiši in potem pride veselje. Za žalostjo sledi vselej veselje.“

Zatem je prišla v sobo tudi gospa, in Struga se je mahoma ves razživil. Pogledal je na klavir, ki je stal pregrnjen v kotu in izpregovoril z vso mogočo prijaznostjo.

„Kako ste vi včasih imenitno igrali, milostiva — zdaj ne boste zopet kmalu?“

„Nikoli več“ — je rekla vdova in trdno prepričanje je zvenelo iz njenega glasu.

Pravo življenje je zame zdaj tako umrlo. To, kar ga je ostalo, bom posvetila vzgoji svojih otrok.“

Struga se je zganil na stolu in se skušal uljudno in rahlo nasmehniti.

„No, pravo življenje za vas še ni umrlo, ampak se bo šele najbrže pričelo — oprostite . . .“

Zakašljal je, nehal nepričakovano in gledal nato v strop. Vdova ni opazila ničesar, in komaj. Planinar se je nalahko zganil, mimgrede pomislil, in pravil na to o davnih časih. Kako so se shajali vsako pomlad na gradu, kako je bilo veselo že samo pričakovanje in koliko bolj nato življenje. (Dalje prih.)

Križ pri Slatini in Sv. Ema, ako bi pa ne bilo dijakov iz teh občin in župnij, pa dijaki, ki so doma s Spodnjega Štajerskega in imajo v spričevalu iz slovenščine najmanj red „pohvalno“. Čast takšnemu rodoljubu, ki, dasi v tujini živeč, ni pozabil svojega naroda!

Dinamitna patrona v postelji. Kmetu Antonu Groseku iz Slovenjega Gradca je nekdo položil v posteljo dinamitno patrono in vžigalno vrstico speljal na vrt. Zvečer je šel Grosek spat ob tretji uri zjutraj je pa s silnim pokom eksplodirala dinamitna patrona. K sreči Grosek ni ranjen, pač pa je pričela goreti postelja. Orožniki so aretirali nekega stanovalca v isti hiši, ker ga sumijo, da je on iz maščevanja provzročil atentat.

Primorsko.

Sole v Istri. Istra šteje 345.050 ljudi. Od teh odpada na Hrvate 143.079, na Slovence 47.717 in na Italijane 136.191 ljudi. Gimnazije so tri (hrvaška, italijanska in nemška), dve realki (nemška in italijanska), tri učiteljske, ena pomorska šola, pet obrtnih in ena ženska šola. Narodnih šol je 180 in od teh 61 hrvaških, 22 slovenskih in 66 italijanskih.

Delavska zavarovalnica zoper nezgode v Trstu. Pri seji v torek je bil izvoljen za načelnika ravnatelj Leopold Bruner, tovarnar pl. Ritter-Lahony pa za njegovega namestnika. V upravni odbor so poklicani člani predstojništva in sicer deželni sanitetni nadzornik dr. Celebrini, tiskar H. Corrier, sodar Ivan Gravos in Karel Cozzi, lastnik tehničnega biroa. Z začetkom tekočega leta se zvišajo prispevki za zavarovanje proti nezgodam, ker zavod že več let ni mogel dobiti predpisanega pokritja za odškodnine, ki se imajo trajno podeljevati.

Nesreča pri predoru skozi Ture. V Malnici na Koroškem se je razpočila pri gradnji predora podsuta dinamitna kapica ter ubila dva delavca, enega pa hudo ranila.

Avtomobil v Soški dolini. Vlada name-rava uvesti po Soški dolini vožnjo z avtomobili. Kakor se poroča, pa se v celem kobariškem okraju nobena občina noče zavezati, da bi državi garantirala za avtomobile. Država hoče garancij od revnih občin, ko ima sama pri pošti precej milijonov dobička na leto.

Velik požar na Reki. Dne 6. t. m., ob 11. uri 20 minut je pričelo goreti velike poslopje poleg kolodvora, kjer so dvigalni stroji. Ogenj so zapazili v osmem nadstropju velikan-skega poslopja in je nastal najbrže vsled napake pri električni razsvetljavi. Kljub temu, da so takoj nastopile vse požarne brambe, niso mogli ničesar več rešiti. Nasprotno je začel še goreti angleški parnik „Algeria“, a so požar pravočasno zadušili. Ob četrtna tri se je por-drlo goreče poslopje. V poslopju je bilo 300 vagonov žita, vrednega 600.000 kron. Poslopje samo je vredno približno en milijon kron. Žito je bilo zavarovano pri osmih ogrskih zavarovalnicah, poslopje, last ogrskih državnih železnic, ni bilo zavarovano, ker ima družba lastni zavarovalni zaklad. Ob šestih zjutraj dne 7. t. m. je žito še gorelo.

Tretjeredniki in politika. Kar bi menda malokdo pričakoval, čitamo lahko v „Cvetju z vertov sv. Frančiška“ 1. 1907. št. 2. Navadno se je ta list pečal le s pobožnimi stvarmi in se ni vtikal v tisto sršenovo gnezdo, ki mu pravimo: politika. No, omenjena številka prinaša na str. 46—50 velik slavospev o Dunajskih tretjerednikih, kjer se proti koncu pisec obrača tudi do slovenskih tretjerednikov ter jim na srce polaga tele besede: „Letos bodo kmalu važne volitve. Voliti bo treba poslance za državni zbor. Na Dunaj bo treba poslati mož, ki bodo odločno branili dom in cerkev. Sovražniki sv. cerkve bodo vse moči napeli, da bi izvolili cerkvi sovražne poslance. Pri volitvah ne bo šlo tolikanj za narodnost, ampak za svetinje naše vere. Sveta dolžnost bo vsakega kristjana, da bo po svojih močeh pomagal, da zmaga kandidat kerščanske stranke. Mladeniči in možje tretjeredniki, ki boste imeli pravico voliti, pokažite pri tej priliki, da ste močna

podpora cerkve, da se smemo na vas zanesti v boju za sveto stvar. Žene in dekleta tretjerednice, ve pa tudi pomagajte po svojih močeh za srečen izid volitve zlasti s tem, da boste v ta namen prav zaupljivo in goreče molile k Njemu, ki pravi: „brez mene ne morete nič storiti“ Jan 15. 5. Ako se boste, prelubi tretjeredniki, tako odločno obnašali pri takih in enakih prilikah, se bo o vas reklo: slovenski tretjeredniki se dobro zavedajo kerščanstva, in so močna podpora sv. cerkve. Čast jim.“ V „Cvetju“ so le pozabili povedati, če je tretjeredniška armada politična organizacija, v kateri strankarski priganjači razvijajo svojo volilno agitacijo.

Kranjsko.

Državnozborna volitev v Ljubljani. Kakor računajo na magistratu, bo pri prihodnji državnozborni volitvi v Ljubljani nad 7000 volivcev. Volivne imenike prično sestavljati te dni. Volivec bo vsak moški, ki bo do 1. marca t. l. dopolnil 24. leto svoje starosti in je tu eno leto.

Piše se nam: G. Trnkoczy, lekarnar in obč. svetnik v Ljubljani podpira z inserati ptuj-skega „Štajerca“. Nič nimamo proti temu, če inserirajo slovenski trgovci i. t. d. v nemških listih in si tako pridobe nemških odjemalcev. Če se pa pomisli, da se pošilja „Štajerc“ svojim „naročnikom“ zastoj in da vegetira skoro od samih inseratov, je to početje g. Trnkoczyja ob-sodbe vredno in protinarodno. G. Trnkoczy naj podpira, če inserira v štajerskih časopisih, slovenske liste. Pa brez zamere!

Brigada iz Ljubljane. 56. infanterijska brigada, nastanjena sedaj v Ljubljani, se preseli v Gorico. Prvotno se tej vesti ni verjelo; zdaj je brigadna pisarna že odpovedala svoje prostore v Ljubljani. Premestitev brigade je torej že sklenjena stvar.

Nedeljska kmetijska šola v Krškem. Leta 1905—06 v Krškem zapričeta nedeljska kmetijska šola za odrasle kmečke sinove, se tudi zopet letos nadaljuje in sicer se je otvorila z decembrom in bo trajala do aprila, Poduk traja vsako nedeljo od 10. do 12. ure dopoldne ter se vrši v meščanski šoli v Krškem. Letos poučujejo deželni komisar Fr. Gombač o vinarstvu, sadjarstvu, umnem gošpodarstvu in kmetijstvu sploh (vsako drugo nedeljo), dr. Janko Hočevar o zapuščinskih, pravnih in drugih kmetijstvu zadevajočih zakonih; dr. Tomaž Romih pa o kmetijskem knjigovodstvu, agrikulturni kemiji in računstvu. Tega za mlade moči važnega poduka se sicer udeležujejo cel čas eni in isti poslušalci, ker se vsakokrat o drugem predmetu govori, udeležiti se ga smejo pa tudi drugi poslušalci kadar in kolikokrat se jim poljubi. Poduk je brezplačen.

Mlekarski poučni tečaj bode tudi letos priredila, kakor čujemo, kmetijska družba, in sicer pri mlekarski zadrugi na Vrhniki. Tečaj se menda prične že prihodnji mesec. Tak tečaj je jako potreben, da dobimo dobro izvežbanih mlekarjev za mlekarne. Deželni odbor bode dovolil primerno svoto, s katero bode mogoče podpirati nekatere obiskovalce.

Prosveta.

Slovensko gledališče. Gostovanje g. Ign. Borštnika dne 5. in 7. t. m. v drami „Kupčija je kupčija“ francoskega realista Octava Mirbeaua je bilo izreden dogodek letošnje sezone. Igra sama na sebi bi brez tako odličnega interpreta v glavni ulogi dolgočasila, ker je v njej premalo dejanja in dramatike, ker je dispozicija predolgovezna, in ker cela dva prva dejanja zavzema karakterizacija oseb in črtanje milieua. Dovršena realistična igra g. Borštnika pa je ves čas vzdrževala občinstvo v ekstazah zadivljenja, zakaj tu je izginila meja med življenjem in umetnostjo, vsa mimika in kretnje so bile tako naravne, da poslušalci niso več videli pred seboj gledalskih desk, ampak kos resničnega življenja. V siloviti, dramatski sceni zadnjega dejanja umetnik ni igral, temveč živel svojo ulogo. Da, takšen igralec zamore vzbuditi smisel do dramske umetnosti, na ta način mora

prodreti zanimanje do gledališča v vse sloje. — Domači naši igralci so bili po svoji premišljeni, mestoma za naše razmere frapantno dobri igri gostu dostojni partnerji, zlasti ga. Danilova in ga. Taborska, od moškega osobja gd. Danilo in gd. Boleška. — Rosenova komedija „Maček-spaček“, ki je prišla v soboto na naš oder, ni vzbudila dosti zanimanja med občinstvom. Komedijski sobotnega večera je preveč plehka, mogoče ima preveč lokalnega kolorita sakson-skih hribov, da bi mogla reflektirati na globlje zanimanje ljubljanske publike. G. Dragutinovič je bil v maski in igri vreden gorjanski župan, zelo tipičen občinski tepček je bil gd. Verovšek, pohvalno omenjam go. Danilovo, gdč. Noskovo, in gg. Danila, Boleško, Barjaktaroviča.

Raznoterosti.

Kaj obljubuje Edison svetu! „Našel sem kovino, katero sem iskal in problem je rešen“, je proglasil Edison obiskovalcu svojega laboratorija I. H. Adamsovu, ki poroča o obisku v „World. Mag.“ „Leta vstrajnega učenja a težkega dela in mnogo denarja sem izdal, ali sedaj se je pokazal sad vseh teh naporov. S pomočjo kobalta sem napravil kovinsko zmes, ki popolnoma izpremeni izdelovanje električnih akumulatorjev baterij. Za nove baterije se stavi že tovarna, kateri bode ležeče na tem, da jih izdela tisoč na dan.“ Edison si obeta od svojega izuma popolni prevrat na polju prometnih sredstev.

S tem popolnoma zastarajo današnji električni avtomobili in lokomotive in konji izginijo z ulic velikih mest. „Nihče si ne more predstavljati,“ je pravil Edison, „kakšno ogromno množino poskusov sem moral napraviti, predno sem došel k uspehu, sedaj sem pa zelo zadovoljen in prihodnjo pomlad bode možno opremiti električne avtomobile z novimi baterijami. Moja nova sestava, v kateri sem k železu in niklu pridal novega vodnika, se nerazmerno odlikuje od stare svinčene baterije. Stara je tehtala sto liber (50 kg.) in je postala še ne v dveh letih neuporabna; nova bode pri teži 30. liber (115 kg.), jednako delo tri- do šestkrat tako dolgo vzdržala. Ne pretaka se, kakor baterija z žvepleno kislino in ne proizvaja škodljivih plinov, kakor ta. Šlo se mi je zato, sestaviti baterijo, katera dela ceneje kakor konjska sila in je zeto vseobče pristopna. Električni avtomobil ima tudi to prednost, da vozi brez ropota in tresenja in vsakdo se ga nauči obvladati popolnoma v nekaj minutah, medtem ko more voditi gasolinovi ali parni voz le že nekoliko izkušen človek.“

Ali ne samo baterijo, ampak tudi novi stavbeni material je iznašel Edison in stavi za bodočnost vanj velike nade. Sezidal je v Stewartville v New-Jersey tovarno, katera izdeluje na dan 10.000 ton najfinejšega hidrauličnega portlandskega cementa. To je stavbeni material bodočnosti; nadomestuje kamen, a je mnogo cenejši, kakor vsaki drugi material. Ta cement zmešan s kremenom, peskom in vodo daje malto, katera, ko se strdi, kljubuje tudi učinku dinamita. Ko bi bile hiše v San Francisku pred potresom postavljene iz tega materiala, bi jih stalo danes še devet desetlin. Mislim izgotoviti za ne ravno veliko hišo popolno prenesljivo formo, katero bi pa moral izdelati izboren arhitekt. Ta forma bi se potem postavila, in čez eden ali dva dni bi se mogla do nje naliti in stlačiti malta. Za teden dni bi jo bilo treba samo odstraniti in popolno kamena hiša bi stala tu z vsem potrebnim, tudi z ognjiščem in dimnikom, tako da bi jo bilo treba samo ometati in okrasiti, napraviti okna in vrata in postaviti pohištvo. Take hiše bi bile pripravne posebno za delavce blizu velikih tovarov. Bile bi po zimi toplejše, poleti hladnejše in mnogo cenejše kakor navadne hiše in bi ustrajale najmanj sto let.“ Poskuse z radijem, ki so imeli dobre uspehe, je opustil Edison na prošnjo svoje soproge, ker so zboleli nekateri njegovi delavci po vplivu te nevarne snovi.

Končno je Edison svojemu obiskovalcu povedal presenetljivo novico: „Ko bodo vsi izumi,

na katerih sedaj delam, dokončani, mislim opustiti delo na obrtnih problemih in se posvetiti popolnoma proučevanju prirodnih skrivnosti, bistvu električne snovi, razvoju rastlinskega življenja po metodi slavnega gojitelja rastlin Luthra Burbanka, pa tudi tajni pojav posebno neozdravljivih bolezni — zlasti raka — to vse me zelo zanima in če sem dal ljudstvu fonograf, baterijo in novo stavilo, kar mu ima napraviti življenje lažje in ugodnejše, mislim, da se morem lahko popolnoma posvetiti ljubezni in privlačnosti do omenjenih ved.“

„Slov. Teh.“

Socijalno gibanje.

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani. V službo se sprejme: 1 poslovodja špecerijske stroke, 1 knjigovodja in korespondent, 2 potnika, 1 kontorist, 5 pomočnikov mešane stroke, 2 pomočnika špecerijske stroke, 2 pomočnika manufakturne stroke, 1 pomočnik železninarske stroke, 5 učencev. — Službe iščejo: 1 poslovodja, 2 knjigovodji in korespondent, 2 kontorista, 10 pomočnikov mešane stroke, 3 pomočniki špecerijske stroke, 3 pomočniki manufakturne stroke, 2 pomočnika železninarske stroke, 10 kontoristinj, 3 blagajničarke, 4 prodajalke. Posredovalnica posluje za delodajalce popolnoma brezplačno, za delojemalce proti mali odškodnini.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštah znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Le „Zvezdna“ cikorija

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Poskusite
in priporočite
== izdelke ==

Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Pozor starši!

Dijaški dom v Ljubljani!

s šolskim letom 1907/8.

Podatki pod naslovom „Konvikt“ poste-restante v Ljubljani.

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnihi križev itd. pri

FR. STUPICA V LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

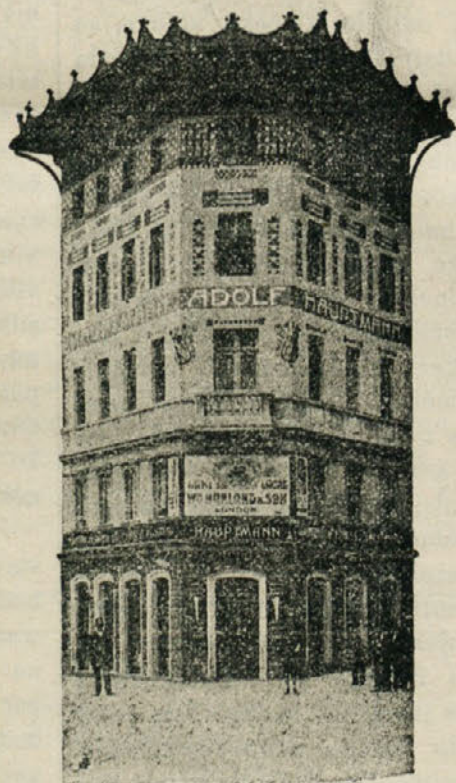
ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).

Priporočajte
povsod
„Naš List“

Prodaja na debelo.

— Ustanovljeno leta 1832. —

Priznano
najboljše **oljnate barve**

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino,

razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Prodaja na drobno.

Najcen. in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz Bremna v New York

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori uvedenega parobrodne družstva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v LJUBLJANI edino le pri

Edvardu Tavčarju, Kolodvorske ulice št. 35
nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. — Vsa pojasnila, ki se tičejo potovanja, točno in brezplačno. — Postrežba poštena, rečna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, Californijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremna enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Colombo, Singapore v Avstralijo itd.

Pozor! Berite!

**Hrup
vzbujajoče!**

Namesto

18 K

samo

7 K

**Krasna remontoir-
Gloria-
srebrna ura**

s 3 močnimi pokrovi, bogato gravirana, natančno tekoča, 3 letno jamstvo, proti povzetju

samo 7 kron.

Tovarna za ure: **J. König, Dunaj VII., Westbahnstrasse 36-203.**